

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2010 ГОДИНА

През третото тримесечие на 2010 г. БВП възлиза на 19 403 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 9 920.6 млн., като на човек се падат 1 319.8 евро. Сезонно изгладените данни на БВП показват растеж от 0.7% през третото тримесечие на 2010 г. спрямо второто тримесечие и растеж от 0.5% през третото тримесечие спрямо същото тримесечие на предходната година.

БВП в стойностен обем, текущи цени

По предварителни данни произведеният брутен вътрешен продукт¹ (БВП) през третото тримесечие на 2010 г. възлиза на 19 403 млн. лв. по текущи цени (Приложение № 1). На човек от населението се падат 2 581.2 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.516360 лв. за щатски долар БВП възлиза на 12 795.8 млн. долара и съответно 1 702.3 долара на човек от населението. Преизчислена в евро, стойността на БВП възлиза на 9 920.6 млн. евро, като на човек от населението се падат 1 319.8 евро.

Текущият обем на БВП за първите девет месеца на 2010 г. възлиза на 50 664 млн. лева.

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност² през третото тримесечие на 2010 г. възлиза на 16 480.6 млн. лв. по текущи цени.

Индустриалният сектор намалява относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 1.7 процентни пункта през третото тримесечие на 2010 г. спрямо същото тримесечие на предходната година и достига до 29.4% през третото тримесечие на 2010 година. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, е 60.1%, което е с 0.5 процентни пункта повече спрямо съответния период на предходната година. Относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката се увеличава с 1.2 процентни пункта и достига до 10.5% през третото тримесечие на 2010 година.

¹ **Брутният вътрешен продукт (БВП) по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

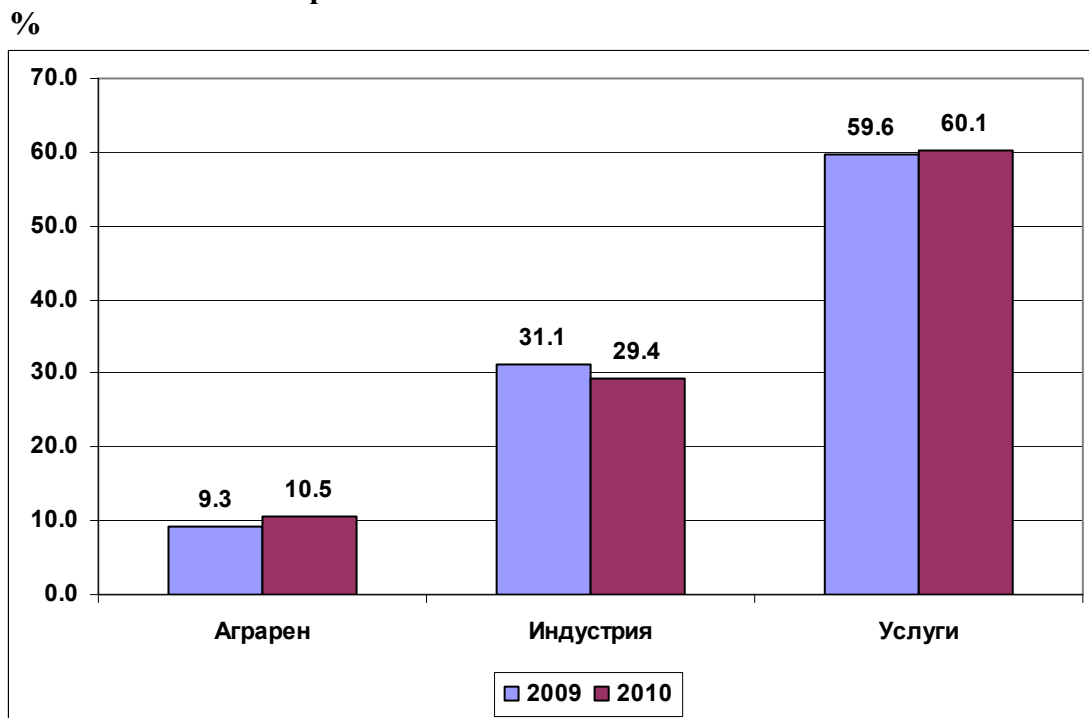
а) БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните отрасли на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите (които не са разпределени по сектори и отрасли). БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика.

б) БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентите институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване) плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги.

в) БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка „Формиране на дохода“ (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² Брутната добавена стойност (БДС) по базисни цени е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени (преди начисляването на данъци върху продуктите и услугите, включително субсидиите върху продуктите) и междинните производствени разходи по цени на купувач.

Фиг. 1. Брутна добавена стойност по икономически сектори през третото тримесечие на 2009 и 2010 г.

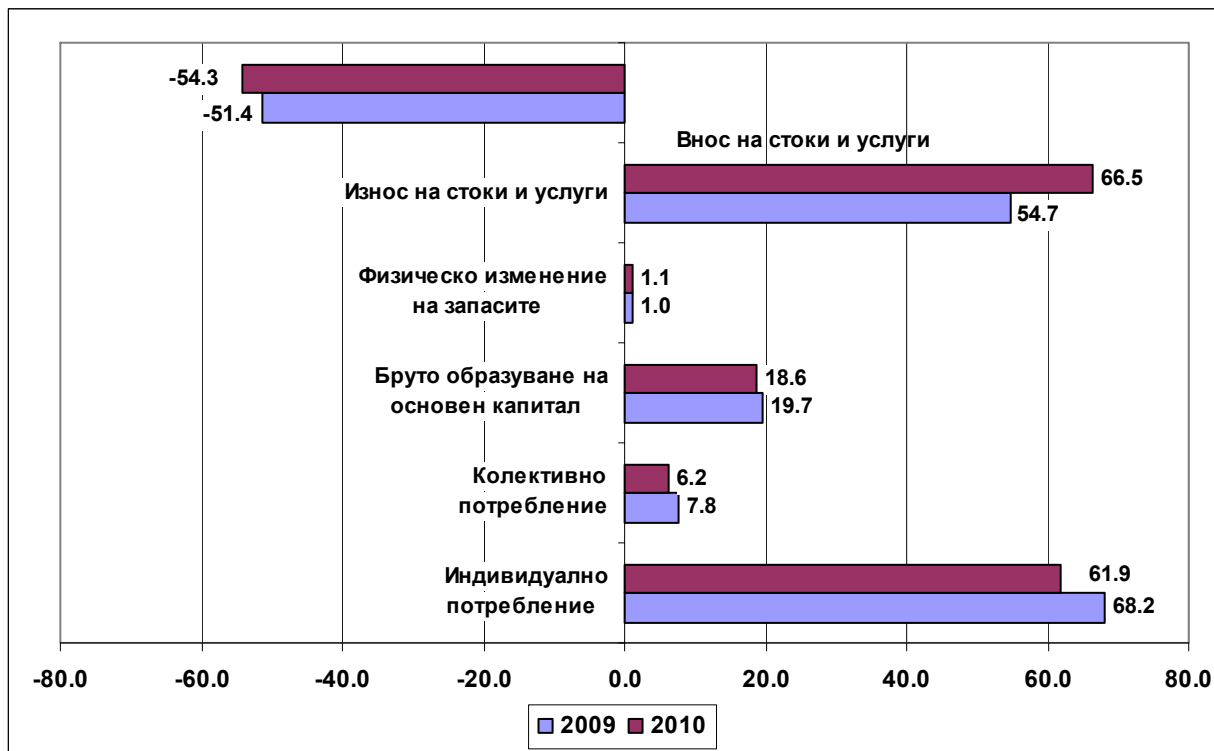

За индивидуално потребление на населението³ през третото тримесечие на 2010 г. се изразходва 61.9% от произведения БВП. Инвестициите (брутообразуване в основен капитал⁴) формират 18.6% от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е положително - в размер на 2 376.7 млн. лв., и заема дял от 12.2% в структурата на БВП.

³ *Разходите за крайно потребление* включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

⁴ *Брутообразуването в основен капитал* се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

Фиг. 2. Компоненти на използвания БВП през третото тримесечие на 2009 и 2010 г., относителен дял, %

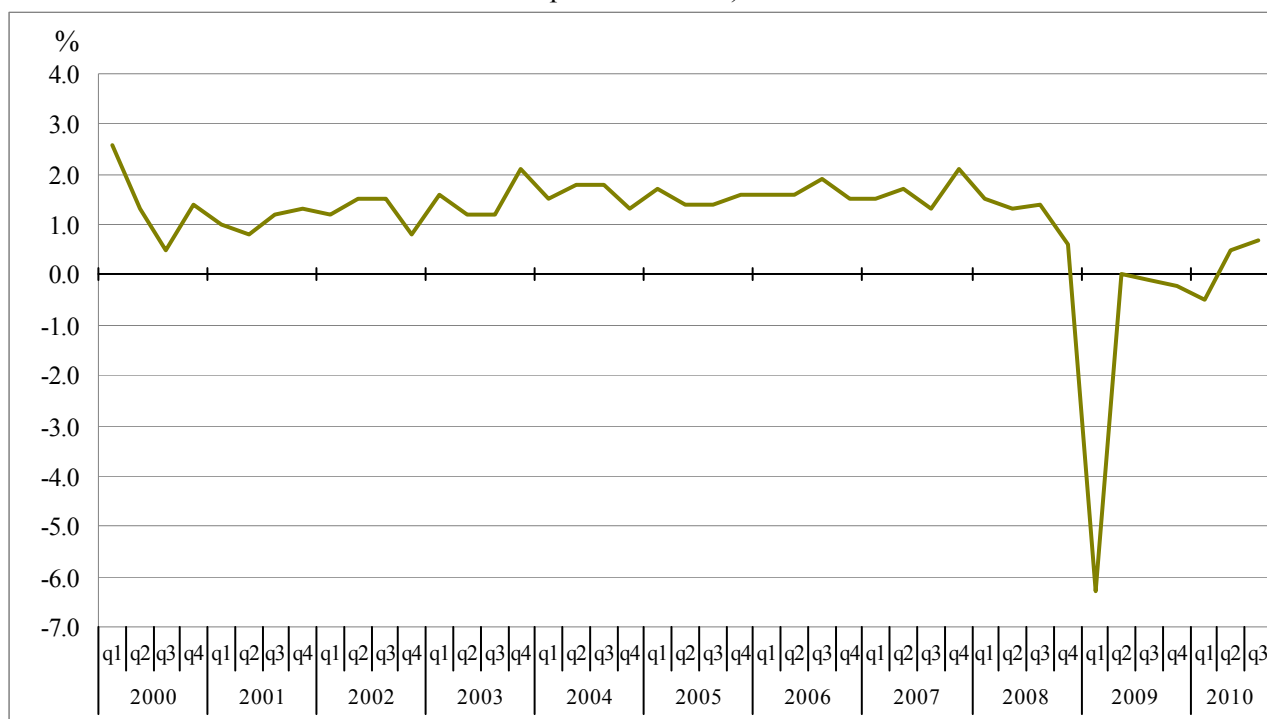

Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти

Сезонно изгладените данни на БВП⁵ показват растеж от 0.7% през третото тримесечие на 2010 г. спрямо предходното тримесечие (Приложение № 2).

Фиг. 3. Темп на прираст на БВП спрямо предходното тримесечие за периода 2000 - 2010 година

(По средногодишни цени на 2000 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни)

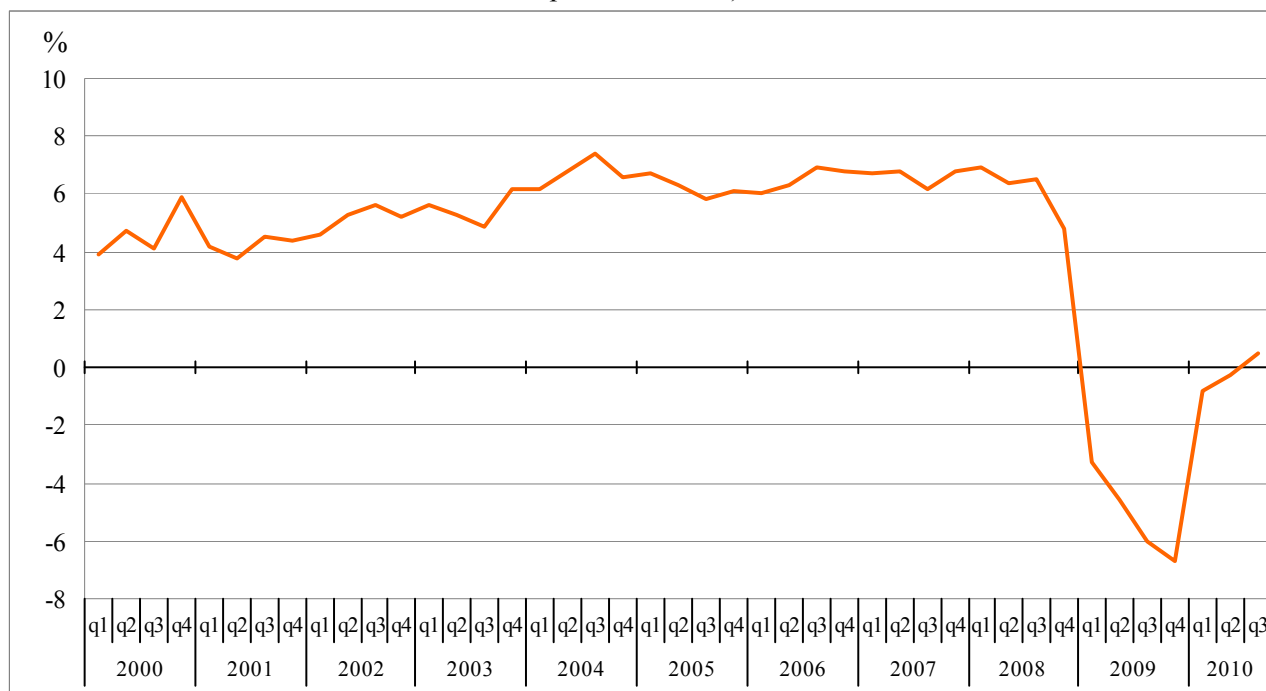

През третото тримесечие на 2010 г. спрямо същото тримесечие на предходната година ръстът на БВП е 0.5%.

⁵ Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се провежда по хармонизирана европейска методология, описана в [„Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане”](#). Процедурата се осъществява с помощта на разработения от Евростат софтуерен продукт Demetra, при което се прилага алгоритъма TRAMO/SEATS. На сезонно изглаждане се подлагат тримесечните данни за компонентите на БВП по производствения метод и по компоненти на разходите за крайно използване. Повече информация можете да намерите в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт”, методология: [Тримесечни сезонно изгладени данни](#).

Фиг. 4. Темп на прираст на БВП спрямо съответното тримесечие на предходната година за периода 2000 - 2010 година

(По средногодишни цени на 2000 г., сезонно изгладени с корекция за разликите в броя на работните дни)

БВП за деветмесечието на 2010 г. намалява с 0.2% спрямо същия период на предходната година.

Тримесечни изменения

През третото тримесечие на 2010 г. спрямо второто брутната добавена стойност в икономиката намалява с 0.4%.

По елементи на крайното използване износът на стоки и услуги нараства с 8.9% през третото тримесечие на 2010 г. спрямо второто. Продължават да регистрират спад крайното потребление и бруто капиталобразуването - съответно с 2.7 и 0.7%. Вносът на стоки и услуги намалява с 1.3%.

Годишни изменения

През третото тримесечие на 2010 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена остава без изменение. Динамиката на основните ѝ компоненти се изразява в ръст при аграрния сектор - 3.0%, и спадове при индустриалния сектор - 1.3%, и сектора на услугите - 1.4%.

По отношение на компонентите на крайното използване основен принос за регистрирания положителен икономически растеж от 0.5% има износът на стоки и услуги, който се увеличава с 18.5%. Вносът на стоки и услуги също бележи ръст от 3%. Останалите компоненти на БВП отчитат спад. Най-съществено намаление регистрира колективното потребление - със 7.8%, следвано от индивидуалното потребление, чийто спад е 5.9%.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на „Европейската система на национални сметки, 1995” (ЕСНС '95) - издание на Евростат, приети с Регламент 2223/96 на ЕК.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични в интернет страницата на НСИ⁶.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (в срок до 15 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване. За официална е приета оценката на БВП по производствения метод. Различията в оценките на показателя по двата метода се посочват като небалансирана сума от страна на крайно използвания БВП.

⁶ Вж. www.nsi.bg, „Национални сметки”.

ПРИЛОЖЕНИЕ №1
Брутен вътрешен продукт за третото тримесечие на 2010 година
Неизгладени данни

		Трето тримесечие на 2010 година		
		стойностен обем в текущи цени	относителен дял	
			в БДС	в БВП
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+3+4):	16480615	100.0	85.0
2	Аграрен	1725272	10.5	8.9
3	Индустрия	4841456	29.4	25.0
4	Услуги	9913887	60.1	51.1
5	Корективи	2922405		15.0
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13+16)	19403020		100.0
	По елементи на крайното използване:			
7	Крайно потребление (8+9)	13200700		68.1
8	Индивидуално	12001494		61.9
9	Колективно	1199206		6.2
10	Бруто капиталобразуване (11+12)	3825646		19.7
11	В основен капитал	3618569		18.6
12	Изменение на запасите	207077		1.1
13	Външноотърговско салдо (14-15)	2376674		12.2
14	Износ на стоки и услуги	12909817		66.5
15	Внос на стоки и услуги	10533143		54.3
16	Статистическа разлика	0		0.0

ПРИЛОЖЕНИЕ №2
Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти
(По средногодишни цени на 2000 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни)

(Проценти)

		Темп на прираст спрямо предходното тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходната година			
		2009		2010		2009		2010	
		Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори:	0.1	-0.3	0.5	-0.4	-4.0	0.1	0.4	0.0
2	Аграрен	-0.6	3.6	-0.4	0.5	-2.2	7.0	5.5	3.0
3	Индустрия	-0.8	1.7	0.3	-2.5	-5.8	1.1	1.0	-1.3
4	Услуги	-0.1	-0.6	0.1	-0.8	-1.9	-2.5	-1.6	-1.4
5	Корективи	-1.6	-2.1	0.2	1.7	-19.9	-6.5	-4.7	-1.9
6	Брутен вътрешен продукт	-0.2	-0.5	0.5	0.7	-6.7	-0.8	-0.3	0.5
	Елементи на крайното използване:								
7	Крайно потребление	-2.2	-1.0	-0.6	-2.7	-5.3	-4.5	-4.3	-6.4
8	Индивидуално	-1.8	-1.1	-0.5	-2.6	-4.6	-3.5	-3.7	-5.9
9	Колективно	-23.4	26.5	-3.9	-1.1	-24.0	-3.9	-8.9	-7.8
10	Бруто капиталобразуване	-1.8	-1.2	-1.3	-0.7	-36.6	-12.5	-12.0	-4.9
11	В основен капитал	-6.0	3.8	-3.0	0.0	-33.7	-19.9	-15.6	-5.3
12	Изменение на запасите
13	Външнотърговско салдо
14	Износ на стоки и услуги	2.9	1.7	3.9	8.9	-1.7	5.5	12.6	18.5
15	Внос на стоки и услуги	-2.3	4.0	2.7	-1.3	-18.9	-2.8	0.3	3.0
16	Статистическа разлика

Забележка:

Темпът на прираст е изчислен въз основа на верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2000 година. Повече информация за прилаганите методи можете да намерите в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт”, методология:

Измерване на ефекта от промени в обема и промени в цените,

Тримесечни сезонно изгладени данни.